

Sensorveiledning STV4316 V-2019

Generelt (gjelder for alle oppgaver)

Formålet med eksamen er å vise at man har lest og forstått pensum, men viktigst: at man kan bruke det man har lært til å svare på konkrete problemstillinger. For å få en god karakter, må man altså svare på det oppgaven spør om, og man må svare på alle deler av oppgaven. Lange utlegninger som er klart utenfor oppgaven skal ikke telle positivt, og kan i verste fall telle negativt.

Et ubesvart spørsmål settes til F ved utregning av samlet karakter.

I Essay

Essayoppgaven skal primært teste studentenes evne til å bruke kunnskapene de har ervervet seg på en analytisk måte; det være seg gjennom en sammenligning mellom land og/eller ved å analysere endring i ett land over tid. Hovedvekten ligger altså på ferdighetsmål og generell analytisk kompetanse. Det legges derfor særlig vekt på god, systematisk og nyansert drøfting, men for å kvalifisere til toppkarakter bør i tillegg den empiriske framstillingen være riktig på et visst detaljeringsnivå.

Oppgave 1

Gjør kort rede for noen aspekter ved «democratic backsliding» i Polen og Ungarn. Drøft deretter sjansene for at det samme kan skje i Tsjekkia og/eller Slovakia i nær framtid.

Pensumdekning er f.eks. Ekman, Linde & Sedelius (2014), Kopeček (2017), Sitter (2011, 2012), Batory (2016), Bankuti et al (2012), Hanley & Vachudova (2018), Haughton (2003), Krekó & Enyedi (2018), Przybylski (2018), Pehe (2018), Markowski (2016), Matthes (2016).

Her er det naturlig å ta utgangspunkt i en definisjon av begrepene demokrati og «democratic backsliding». På forelesning ble det skilt mellom tre dimensjoner: tilbakeslag når det gjelder politiske rettigheter, frie og rettferdige valg og rettsstat/maktfordeling.

Det er gradforskjeller mellom Polen og Ungarn når det gjelder hvor langt prosessen har kommet. Pluss for å nevne noen av forskjellene og hvorfor det er slik.

Drøftingen av sjansen for at det samme kan skje i Tsjekkia og/eller Slovakia bør ha med noen av disse elementene:

- institusjoner som kan virke som skranker mot misbruk av flertallsmakt: f.eks. regler for grunnlovsendringer, uavhengig grunnlovsdomstol, uavhengig president, kammersystem
- valgordninger og styringstillegg
- partisystem – herunder styrkeforholdet mellom regjering og opposisjon

- ideologi/motiv

Oppgaven krever relativt god oversikt over institusjoner og politisk utvikling i alle de fire Visegrád-landene.

Det finnes ikke noe fasitsvar på drøftingsdelen av denne oppgaven. Studenter som argumenterer godt bør premieres.

Oppgave 2

Gjør rede for utviklingen av det franske partisystemet i den femte republikken (fra 1958) og diskuter i hvilken grad valgsystemet, det semi-presidensielle systemet og eventuelt andre forhold kan forklare denne utviklingen. Ta også med endringene i partisystemet i forbindelse med valgene i 2017.

Pensumdekning: Først og fremst Cole (2017), kapitlene 8 og 9, Hanley (1999), Evans og Ivaldi (2017), men også Gougou og Persico (2017) og Schön-Quanlivan (2017)

Det er det naturlig å ta utgangspunkt i firepartisystemet som etter hvert ble utviklet på 1960- og 1970-tallet. Deretter bør endringer i partisystemet fra 1980-tallet og fram til i dag gjøres rede for. Viktige momenter er a) framveksten av nye partier, b) splittelser og nye partiforbund/forbundsformasjoner og c) endringer i partienes oppslutning.

Dessuten bør «jordskjevvalgene» i 2017 med Emmanuel Macron og LRAM vies plass da disse representerer brudd på det etablerte partisystemet langs flere dimensjoner.

Flere pensumbidrag (oppsummert på forelesningen) inndeler utviklingen av selve partisystemet i faser. Besvarelser som gjør dette på en meget god måte, bør premieres.

Det er ingen fasitsvar på diskusjonsdelen om forklaringer, men i tillegg til valgsystemet og det semi-presidensielle systemet, er det naturlig å nevne endringer i stridsspørsmål/nye stridsspørsmål (Gougou og Persicos, og Schön-Quanlivans pensumbidrag) og endringer i sosial struktur.

Besvarelser som er detaljerte og presise, bør premieres. Det er dessuten flere mindre partier som også kan nevnes i den første delen. Venstresosialistiske partier og formasjoner ved de siste valgene bør være med i meget gode besvarelser.

I delen om hva som kan forklare utviklingen, vil besvarelser som er utførlige og argumenterer meget godt, bli premierte.

Oppgaver som legger omfattende vekt på presidentene i den første delen av oppgaven og har med få detaljer om partiutviklingen, skal ikke premieres. Oppgaven spør om en beskrivelse av partiutviklingen.

II Småspørsmål

Småspørsmålene skal primært teste i hvilken grad studentene har oppnådd kunnskaps- og ferdighetsmålene for emnet, herunder:

- kunnskap om den politiske utviklingen i Storbritannia, Tyskland, Frankrike, Italia fra ca. 1945 og til i dag.
- kunnskap om den politiske utviklingen i Polen, Tsjekia, Slovakia og Ungarn etter kommunismens fall.
- kunnskap om endringer i politiske institusjoner, partier og partisystemer i de åtte landene.
- kunnskap om demokratisering og demokratiske tilbakeslag i de postkommunistiske landene.
- evne til å sammenligne politiske institusjoner, partisystemer og partier i samme partifamilie på tvers av land.
- evne til å analysere sammenhengene mellom ulike institusjonelle ordninger som valgsystemer, partisystemer og regjeringer.
- evne til å vurdere trekk ved de politiske systemene i ulike europeiske land opp mot sentrale statsvitenskapelige modeller og typologier.

1. Gjør rede for parlamentsvalget i Storbritannia i juni 2017. Legg vekt på bakgrunnen for valget, valgkampen, valgresultatet, regjeringsdannelse og eventuelle endringer i det britiske partisystemet som følge av valgresultatet.

Pensumdekning: Først og fremst Prosser (2017).

Det er mange forhold som kan nevnes for hver av komponentene som oppgaven spør om. Her er noen forhold satt opp stikkordsmessig:

Bakgrunn for valget:

Brexit og David Camerons avgang som statsminister og Theresa May som ny statsminister. Regjeringen hadde etter hvert flere argumenter for nyvalg. Besvarelser som har med disse i noen detalj, bør premieres.

Selve valgkampen:

Mays svake utførelse og Labours og Corbyns konkrete valgkamp med fokus på saker og policy.

Valgresultatet:

Her bør det redegjøres for hovedmønstre vedrørende endringene i oppslutningen om partiene på velgernivå og i Underhuset.

Regjeringsdannelse:

Det ble dannet en konservativ mindretallsregjering med Democratic Unionist Party (DUP) som støtteparti (samarbeidsavtale).

Endringer i det britiske partisystemet

Den viktigste er endring i den partipolitiske fragmenteringen.

Besvarelser som er detaljerte og har en analytisk tilnærming under ett eller flere av punktene, bør premieres.

2. Hvordan velges representantene til den tyske forbundsdagen og hvordan sammensettes forbundsrådet? Skisser og diskuter dynamikken mellom føderalregjering(e) og delstatsregjeringene og mellom de to kamrene i den tyske nasjonalforsamlingen med utgangspunkt i Sabine Kropps artikkel.

Pensumdekning: Kropp (2010), samt flere av de andre pensumbidragene om tysk politikk.

Valgsystemet til Bundestag

Hovedelementene er her at velgerne har to stemmer. Valgordningene for hver av stemmene som velgerne avgir, er svært forskjellige. Sperregrenser og forholdet mellom de to stemmene, samt systemet med overskuddsmandater (*Überhangmandate*) fra og med 2013, bør være med i gode og meget gode besvarelser.

Andrekammeret: Bundesrat

Representerer regjeringene i delstatene og det er delstatenes regjeringsmedlemmer som møter.

Forholdet mellom de to kamrene i beslutningsprosessene bør framkomme i meget gode oppgaver.

Det bør også framkomme at beslutningsprosessene i forhold mellom de to kamrene er komplisert og konsensuspreget.

Sentralt for forståelsen av dynamikken i beslutningsprosessen er skillet mellom:

R-länder (Regierungs-länder)
O-länder (Oppositions-länder)
M-länder (Mixed-länder).

Besvarelser som viser kunnskap om detaljer og meget god forståelse for valgsystemet og beslutningsprosessen i tokammersystemet, bør premieres.

3. Skisser det italienske partisystemet i den første italienske republikken (1946 - ca. 1990). Gjør rede for kjennetegn ved Giovanni Sartoris ekstreme eller polariserte partisystemmodell og forklar hvorfor det italienske partisystemet i den første republikken etter Sartoris oppfatning passet inn i denne modellen.

Pensumdekning: Daniels (1999).

Pensumdekningen er kanskje ikke omfattende, men det er forelest relativt grundig om tema.

Oppgaveteksten spør om tre forhold:

1) Det italienske partisystemet i den første republikken

2) Sartoris ekstreme eller polariserte partisystemmodell

3) I den siste delen skal Sartoris modell anvendes på det nevnte italienske partisystemet.

Oppgaver som er relativt detaljerte vedrørende de to første punktene og som kobler partisystemet og Sartoris modell på en meget god og analytisk måte, bør premieres.

4. Gjør rede for hovedtrekkene i utviklingen av valgordninger og partisystem i Tsjekkia, inkludert mønsteret for regjeringsdannelser. Ta også med endringene i partisystemet i forbindelse med valget i 2017.

Pensumdekning: Bakke (2011a, 2016), Hanley & Vachudova (2018), Pehe (2018), Stegmaier & Linek (2014).

Det forventes at studentene sier noe om 1) valgordningen, 2) partisystem og regjeringmønster over tid, og 3) endringer i forbindelse med valget i 2017.

Under 1) bør det som et minimum redegjøres for valgordningen til underhuset, men kan gjerne nevne valgordningen til de to kamrene er ulik. Pluss for å nevne at dette er grunnlovsfestet.

Endringer: Valgordningen til senatet er uendret siden det første valget i 1996.

Underhuset: De viktigste endringene er flere (og mindre) valgkretser, høyere sperregrense for allianser, og endret utregningsmetode.

Under 2) kan det nevnes at Tsjekkia fram til jordskjelvalget i 2010 hadde ett av de mest stabile partisystemene i postkommunistiske land. Studentene bør kunne redegjøre for de fire «stabile» partiene (fram til 2010).

Regjeringmønster: her kan det nevnes at høyre-venstredimensjonen har strukturert samarbeidsmønsteret i Tsjekkia, med kristendemokratene som kingmaker. Pluss for å nevne problemer ved å danne flertallsregjeringer pga. kommunistpartiet.

Under 3) kan det nevnes at antallet partier i parlamentet er rekordhøyt, og at mønsteret med ett stort og mange små partier er noe helt nytt i Tsjekkia.

5. Gjør rede for utviklingen av valgordningen og partisystemet i Ungarn siden 1990. Hva var de viktigste årsakene til jordskjelvalget i 2010?

Pensumdekning: Sitter (2011, 2012), Batory (2016), Krekó & Enyedi (2018).

Valgordning: nesten uendret fra 1990 til 2010. Bør ha med at valgordningen er blandet, og at de to delene i motsetning til i Tyskland er atskilt – gir store styringstillegg. Endringer: Ny valglov gjeldende fra 2014-valget: antallet MPs ned fra 386 til 199. Større andel av representantene er valgt i enkeltkretser med FPTP. Distriktsmandater er avskaffet, 93 mandater er fordelt etter nasjonale lister (PR-valg). Gerrymandering til fordel for Fidesz.

Partisystem: kun ett nytt parti kom inn på 1990-tallet – de øvrige seks stilte til valg allerede i 1990. To store og to små parti på 2000-tallet – sterk polarisering. 2010: de to små ut av parlamentet, Fidesz fikk 2/3 av mandatene, MSzP gikk kraftig tilbake, to nye parti inn: Jobbik og det grønne LMP.

Årsakene til jordskjelvvalget (Sitter 2011): Stikkord er regjeringsslitasje, økonomisk krise, Gyurcsány's løgn og misnøye med overgangen.

6. Sammenlikn regler for og effekter av preferansevalg (på nasjonalt nivå) i Polen og Slovakia.

Pensumdekning: Beblavý & Veselková (2014), Marcinkiewicz (2014), delvis Bakke (2011b).

Del 2) av spørsmålet kan tolkes på to måter: a) effektene på rekkefølgen eller b) effektene på den sosiale sammensetningen. Her er det ut fra pensum naturlig å legge hovedvekten på kjønn.

Regler: Her bør det skilles mellom åpne (Polen) og fleksible lister (Slovakia) – i det siste tilfellet må kandidaten over en terskel (p.t. 3%) for at preferansestemmene skal få betydning for hvem som blir valgt.

Effekter: Preferansestemmer har begrenset effekt på *rekkefølgen*, og enda mindre i Slovakia enn Polen. Dette er fordi toppkandidater får flere preferansestemmer enn kandidater som står lenger ned. Pluss for å nevne at den økte effekten av preferansestemmer etter 2006 i Slovakia skyldes både regelendring og partiet «Vanlige folk», der partitoppene stiller nederst på lista.

Effekten på *kjønn* er dekket i pensum for Slovakia, og på forelesning for Polen. Effekten av preferansevalg på kjønn i Slovakia var nøytral eller svakt positiv fram til og med 2006 – etter det har den vært negativ, og det er kristendemokratiske og ungarske velgere som foretrekker menn. I Polen favoriserte preferansestemmene kvinner (sammenlignet med partienes rangering) fram til og med 2007-valget, og menn etter at lovpålagt kjønnskvotering på listene ble innført fra 2011.

Oppgaven er teknisk og ganske vanskelig. Alle poengene er nevnt på forelesning, men går ikke nødvendigvis like godt fram av pensum. Detaljerte og gode besvarelser premieres.

Når det gjelder normer for karakterfastsetting, vises det til de som er vedtatt av Det nasjonale fagrådet i statsvitenskap (generell kvalitativ beskrivelse og master-emner).

<https://www.uio.no/studier/eksamen/karakterskala/fagspesifikk-karakterbeskrivelse/sv-isv.html>